

Kulturní krajina C. O. Sauera. Obdivně i kriticky k zakladatelské definici

Miloslav Lapka (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích)

Pojem kulturní krajina a různé kombinace tohoto pojmu se běžně používají, aniž by mnozí autoři měli potřebu se vypořádat se zakladatelskou koncepcí tohoto pojmu.

Kulturní krajina obvykle znamená něco, co není přírodní krajina, nebo co je kombinací, harmonií, průnikem přírodních a kulturních prvků. Rozdělení krajiny na přírodní a kulturní prvky a struktury se zdá být velmi efektivní a nosné pro řadu studií, vycházejí z něho také metodiky např. Kes. Jde o krajinu pojatou jako N-C poměr, tedy poměr přírodních (Nature) a kulturních (Culture) prvků, vzorů a struktur.

Koncept N-C však neukazuje vnitřní dynamiku, vnitřní síly, které k dané výsledné kombinaci N-C nakonec vedou. Tento problém chybějícího „třetího členu“ v metodologickém přístupu ke krajině se pokoušel řešit americký geograf Carl Ortwin Sauer (1925) svou koncepcí kulturní krajiny (cultural landscape). „Chybějící třetí člen“ poukazuje v případě krajiny jako Nature – Culture na prostředníka mezi přírodou a kulturou, který ovšem často v metodologických koncepcích krajinné ekologie chybí – jde o činnou lidskou společnost, která krajinu formuje jak po stránce morfoloické, tak po stránce symbolické přidáváním symbolů a významů určitým strukturám a složkám krajiny.

Sauer se vyhýbá všem pojmům popisujícím sociální a kulturní systém (víra, daně) a převádí je na viditelné ekologické formy: populace, její hustota a mobilita, bydlení, jeho urbánní struktury, produkce ve smyslu land-use, komunikace ve smyslu cest. Často citovanou definicí kulturní krajiny se stala věta „Kulturní krajina je vytvářena z přírodní krajiny kulturní komunitou.“ Musíme se však podívat na celé schéma, abychom pochopili její výjimečnost – kultura a čas jsou pro Sauera činné faktory, přírodní krajina je médium, následují formy populace, bydlení, produkce, komunikace a výsledkem je kulturní krajina. Doslova píše: „Culture is the agent, the natural area is the medium, the cultural landscape is the result“ (kultura je agent, hybná síla aktivní činitel, přírodní území je médium, prostředek, prostředí, přenašeč, kulturní krajina je výsledek).

Kritika: Z metodologického hlediska dochází poměrně často k prostorovému nepochopení Sauerovy koncepce kulturní krajiny. Námítkou je, kde stále brát onu přírodní krajinu? Znamená to divokou, neosídlenou, panenskou přírodu? Sauer sám tyto námítky vyvrací, kdy hovoří o působení jiné kultury na již zanikající předchozí kulturní krajinu.

Pasivita přírodní krajiny – média a aktivita kultury – činného agens. Sauerovo pojetí musíme chápat dobově – jako protiklad environmentálního determinismu, kdy je společnost určována prostředím. Zde přírodní prostředí – krajina – postrádá naopak svou aktivitu a ta je přenesena do lidské kultury. Nezapomínejme také na dobu vydání – 1925, kdy environmentální hnutí neexistuje, kdy příroda je cenná jako zdroj, nikoli většinou sama o sobě, kdy ekologie nezná ještě pojem ekosystém, (ten se objevuje až v roce 1935), natož pojem Gaia, (1974), i když je již fascinována biosférou, která se zdá nekonečná a nezranitelná ve své velikosti a fungujících globálních biogeochemických cyklech.

Vliv C. O. Sauera a jeho konceptu kulturní krajiny dodnes vidíme v konstrukci kulturního dědictví krajin UNESCO

Ve své Morfologii krajiny však nepíše nic o kulturních krajinách ve smyslu výjimečných krajin, nic o harmonii člověka a přírody. Sauerova koncepce je širší a zahrnuje ve své podstatě jakoukoli krajinu pod vlivem kultury. V tomto smyslu má daleko blíže k Evropské Úmluvě o krajině.

V sociologických, ekonomických, estetických výzkumech vnímání krajiny a jejích preferencí se často setkáváme se syndromem NIMBY - Not in My Backyard Phenomenon (NIMBY) (1975) ve smyslu environmentálním – Ne konstrukce a stavby a ve smyslu sociálním – Ne určité sociální služby, Ne rasově odlišné skupiny. Syndrom NIMBY má své různé silné formy od NIBMY, „Not in my backyard (but maybe in yours)“ přes NIABY „Not In Anyone's Back Yard“ „na ničí zahrádce“ nebo NOTE, Not Over There Either „tam taky ne“, dále NAMBI "Not Against My Business or Industry až po BANANA. „Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anything“ „Nestavte naprosto nic blízko čehokoli“ pejorativně užívaného v Británii jako útok proti zeleným.

Kulturní a přírodní dědictví krajiny ve výuce a vzdělávání

Tomáš Kučera (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích)

Evropská úmluva o krajině zavazuje signatářské země začlenit téma krajiny do vzdělávání na všech stupních škol. V ČR je téma adekvátně obsaženo ve vlastivědě na 1. stupni ZŠ, na 2. stupni (resp. osmiletém gymnáziu) se pak dílí problematika objevuje v předmětech přírodopis a zeměpis, resp. biologie (geologie) a geografie na středních školách

podle konkrétní implementace RVP. V rámci integrované výuky se pak téma promítá především do průřezového tématu environmentální výchova, nicméně značný přesah lze najít i k dalším předmětům (resp. vzdělávacím oborům). Ve výzkumu, který jsme provedli s E. Smrtovou a A. Pekařovou na několika základních a středních školách, jsme se zaměřili na klíčové kompetence související s krajinou: (1) komplexní chápání pojmu krajina, (2) schopnost rozlišit v krajině typické struktury a prvky, (3) chápání souvislosti mezi kvalitou a funkcemi krajiny, (4) chápání procesu proměny a vývoje krajiny v čase, (5) pochopení hodnoty krajiny v konkrétních místech, (6) pochopení principu udržitelného a funkčního urbanismu. Nejlepších výsledků dosáhli žáci v kompetenci (2), nejhorších pak poněkud překvapivě v kompetenci (3). Kromě míry znalostí byla důležitá i míra neznalostí, kde jsme také identifikovali několik miskonceptů, např. (a) krajina je ztotožňována s přírodou, člověk a jeho činnost nejsou součástí krajiny, (b) v rámci ekosystémových funkcí jsme se setkali s převládajícím názorem, že regulace zlepšuje odtokové poměry a protipovodňovou ochranu sídel, (c) převládá názor, že obecně známá místa jsou mnohem víc hodnotnější než okolí bydliště. Žáci mají také zmatek v hodnocení a identifikaci estetických a kulturních hodnot krajiny a nechápou význam urbanismu. Jako východiska z tohoto stavu vidíme (A) užší spolupráci a posilování mezipředmětových vazeb v rámci biologie-geologie-zeměpisu v kurikulárních dokumentech (včetně většího důrazu na potřebu této aprobační trojkombinace), integraci tematiky architektury a urbanismu do navazujících průřezových témat a konečně iniciaci začlenění vhodného rozsahu tématické blokové výuky do osnov na středních školách. (B) Iniciaci a podporu systematického odborného vzdělávání pedagogických pracovníků se zaměřením na práci s prekoncepty a miskoncepty. Závěrem navrhuje, aby se společnost zabývala problematikou vzdělávání systematicky a využila svého profesního potenciálu a mezioborové členské základny.

Význam historických zahrad a parků pro uchování přírodních stanovišť

Markéta Šantrůčková (Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví)

Zámecké zahrady a parky tvoří specifickou, ale významnou součást evropské kulturní krajiny. Zároveň tyto objekty jsou mnohdy významnými lokálními centry biodiversity a poskytují kulturní ekosystémové služby jak v městské, tak venkovské krajině. Důsledkem změn kulturní krajiny, které se odehrály v 19 a zejména 20. století, je významný pokles rozlohy a degradace stávajících přírodních stanovišť v krajině. Zámecké zahrady a parky mohou a mnohdy i slouží jako refugia ohrožených druhů rostlin i živočichů.

Příspěvek se zaměří na zhodnocení významu historických zahrad a parků a porovnání zastoupení přírodních stanovišť v zahradách a parcích na jedné straně a ve volné krajině na druhé straně. Bude porovnán význam zahrad a parků v závislosti na míře ovlivnění okolní krajiny lidskou činností. Sledováno bude i zastoupení a rozmístění přírodních stanovišť uvnitř vybraných zahrad a parků.

Orchard meadows/Streuobstwiesen/extenzivní sady v Česku a v Sasku: sémantika, současný status, veřejná podpora a odhad rozlohy

Michal Forejt (Česká zemědělská univerzita v Praze)

Německý výraz „Streuobstwiese“ označuje biotop charakterizovaný vysokokmennými stromy rozptýlenými na travním porostu. V češtině její můžeme označit jako extenzivní sad a do angličtiny v poslední době bývá překládán jako „orchard meadow“. V první části příspěvku se zaměřím na problematiku překladu pojmu a posuny významů. To do značné míry může souviset s tématem druhým, tedy jak se liší právní ukotvení a veřejná podpora extenzivních sadů v Česku a v Sasku. Z legislativy obou zemí vyplývá legislativní ochrana těchto biotopů, s tím, že pouze v Sasku zcela explicitně. Ačkoli pro poněkud odlišné praktiky, v obou státech je možné získávat podporu z veřejných financí pro údržbu extenzivních sadů. Nakonec představím překvapivé výsledky odhadu rozlohy v Česku a v celém Německu, založené na databázi LUCAS (Eurostat, 2015), které ukazují dva extrémní póly: Nízké zastoupení extenzivních sadů v přímořských zemích (Pomořansko, Dolní Sasko) a vysoké zastoupení na jihozápadě Německa (Bádensko-Württembersko), jihovýchodě (jv. Morava) a severovýchodě (Turnovská pahorkatina) Česka. Ostatní části Německa a Česka jsou průměrné.

Změny a kontinuita pastvin s dřevinami v nižších polohách Česka

Michal Forejt, Jan Skaloš, Anna Pereponova (Česká zemědělská univerzita v Praze), Tobias Plieninger (Univerzita v Kodani), Jaroslav Vojta (Univerzita Karlova v Praze) Markéta Šantrůčková (Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví)

Poněkud neurčitě znějící pojem pastvina s dřevinami, jímž do češtiny překládáme anglické wood-pasture, označuje plochy se stromy nebo keři, kde zároveň probíhá pastva a kde je tedy zároveň travní porost. Je to jeden z nejstařších způsobů managementu krajiny v Evropě a je důležitý z hlediska ekologického, ekonomického a sociokulturního. Existují četné studie především ze Středomoří a střední Evropy, které dokládají úbytek pastvin s dřevinami, a to v důsledku opouštění půdy na jedné straně a intenzifikace hospodaření na straně druhé. V této studii se zaměřujeme na časoprostorovou kontinuitu pastvin s dřevinami v devíti katastrálních územích v nižších polohách Česka. Analýza se opírá o prostorová data z období 1826-1843, z první poloviny 50. let 20. století a z roku 2016. Podle výsledků spadá vznik současných pastvin s dřevinami do období poslední 70 let. Naopak, většina pastvin s dřevinami z 1. poloviny 19. století zanikla a byla přeměněna během následujícího století na otevřené biotopy, jako jsou orné půdy. Ty, jež zůstaly do poloviny 20. století byly v následujícím období většinou přeměněny na les, ať už sukcesně nebo lesním hospodářstvím. Nově vzniklé pastviny s dřevinami vznikly nejčastěji na otevřených plochách.

Rudní odkaliště jako nový biotop v kulturní krajině

Ota Rauch (Botanický ústav AV ČR) Romana Prausová (Univerzita Hradec Králové)

Rudní odkaliště jako pozůstatek zpracování rud nacházíme v ČR od nížin až po horské oblasti. Jen nepatrná část jich zůstává opomenuta technickou rekultivací a poskytuje tak jedinečný pohled na přirozený vývoj biotopů těchto extrémních stanovišť. Společným znakem odkališť jsou extrémní vlastnosti sedimentů, které určují vývoj půd a tím i směr a rychlost sukcese. K nepříznivým vlastnostem území patří: vysoká toxicita daná obsahy kovů, silná acidifikace kyselinou sírovou, sulfátové zasolení povrchů, vyplavování solí vedoucí k tvorbě sádrovcového horizontu neprostupného pro vodu a kořeny rostlin. Různý stupeň zvětrání sedimentů a jejich mozaikovitost umožňuje na jednom odkališti najít jak vzrostlé typy lesů, tak i zablokovanou sukcesí u výrazně zasolených stanovišť. Geomorfologická členitost ČR a zákonitá vazba těžby rud na horské oblasti (Slavkov, Cínovec) podmiňují převažující směr vývoje k lesům. Jen menší část nalezišť rud je umístěna v nížinných oblastech (Chvaletice, Jílové) s nedostatkem srážek.

Vzácně tak můžeme na rudních odkalištích v nížinných oblastech najít jak přímý směr sukcese končící lesem, tak i zpětný vývoj spojený s degradací travinné vegetace, erozí povrchu a mozaikovitým vývojem sádrovcových půd, které mají těžiště výskytu ve středomoří. V sukcesně nejpokročilejších částech odkaliště dominují náletové dřeviny (*Betula pendula*, *Populus tremula*) věkových tříd v rozpětí cca 20 let, v jejichž habitu se projevuje reakce na toxicitu substrátu, tedy snaha o regeneraci tvorbou mnoha různě starých kmínků. Velmi vzácný je výskyt *Pinus sylvestris*, jež je méně tolerantní k extrémním podmínkám. V zapojených nelesních porostech s travní vegetací převažuje expanzivní *Calamagrostis epigejos*, v okrajových částech i invazivní byliny a keře. Na rozvolněných ploškách jsou to pak jednotlivé trsy či jednotlivá stébla trav a jednoleté či víceleté byliny převážně z čeledí *Asteraceae* a *Fabaceae*. Otevřená místa s krustami solí jsou osídlena mechorosty a lišejníky, krátkodobě ve vlhkém období roku koberci semenáčků břízy a osiky. V suchém období semenáčky hromadně hynou.

Podobný typ odpadu tak v závislosti na klimatu (nížiny-hory) podmiňuje odlišný vývoj půd. Obdobná rozmanitost se dá nalézt i v rámci jednoho odkaliště v oblastech se sušším klimatem, kde je vývoj půd určován stupněm zamokření podzemní vodou. Gradient zamokření se v chvaletické nádrži snižuje od jejího středu s dominantní rákosinou k okrajům s pokročilým zvětráním ojedinělých typů půd. Specifické podmínky půd zachovávají bezlesí a tím i přežívání celé řady vzácných druhů rostlin a živočichů z okolní krajiny. Vysoký obsah sulfidů v sedimentech určuje značný rozsah acidity i zasolení, a tím vyšší diverzitu mikrostanovišť. Počet druhů rostlin na rudných odkalištích tak může, i přes vyšší toxicitu substrátu, převyšovat počet druhů rostlin udávaný ze struskopopílkových odkališť.

Šumava jako divočina: zdroje a upevnování jednoho literárního obrazu

Veronika Faktorová (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích)

Splývání šumavské krajiny s představou divočiny je stále platnou a společensky velmi rezonující perspektivou, z níž je tato známá česká lokalita nahlížena. Chápání Šumavy jako místa, kde dominuje příroda nad člověkem, kde se příroda projevuje jako ničím nespoutaná síla, má své počátky již ve druhé polovině 19. století. Mnohé z těchto významů podpořila díla Karla Klostermanna. Klostermannův obraz Šumavy však vyrůstá již z předchozí literární produkce, ať již české nebo jinojazyčné provenience. Vzrůst zájmu o Šumavu v české předklostermannovské literatuře dokládá například reprezentativní vlastivědný svazek Ottovy Čechy zahrnující nejen naučná pojednání, ale i cestopisy nebo poezii. K využití daného obrazu motivovala Klostermanna i zahraniční literatura, přibližující krajiny shodného typu, byť jejich rozměr byl mnohem exotičtější i výlučnější. Byl to celý okruh ve své době široce se rozrůstající a stále oblíbenější „konzumní“ literatury dobrodružného rázu.

Klostermannova čtenářská popularita zásadně upevnila reprezentaci Šumavy jako divočiny, posunula ji do role takřka závazného modelu, který byl s různými modifikacemi a významovými posuny opakován v celé řadě dalších literárních či jiných uměleckých děl. Představa toho, co je a má být „divočinou“, je dnes patrně stejně rozmanitá jako Šumava sama. Sledovaná umělecká tradice se do jisté míry setkává se současným zájmem ochranářským a přírodovědným, jenž v dané lokalitě obhájí svou pozici vůči zcela odlišným požadavkům na rozvoj regionu. Patrný rozdíl zde ale nalezneme – v dílech 19. i 20. století převažuje nad obdivem a nadšením z pohledu na divočinu strach o vlastní bezpečí, hrůza z prostoru, v němž se bojuje o holý život.

Starobylé výmladkové lesy v české krajině

Petr Maděra (Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie – Mendelova univerzita v Brně)

Starobylé výmladkové lesy jsou lesní porosty výmladkového původu s dlouhodobým kontinuálním vývojem a zachovanými typickými přírodními a historickými prvky starých pařezin. Jsou posledními zbytky prvotního způsobu využívání lesa, který se datuje snad již od mezolitu či neolitu a který je založen na schopnosti některých druhů dřevin zmlazovat se vegetativně - výmladky z pařezů nebo kořenů. Díky po staletí nepřerušovanému vývoji se ve starobylých výmladkových lesích uchovalo nejenom nesmírné přírodní bohatství, ale starobylé pařeziny jsou také významným historickým dědictvím zanechaným našimi předky, kteří tyto lesy využívali.

Dynamika fragmentace v rozdílných typech krajin

Vilém Pechanec (Univerzita Palackého v Olomouci) Jan Purkyt (Ústav výzkumu globální změny AV ČR, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích) Pavel Cudlín (Ústav výzkumu globální změny AV ČR)

Cílem našeho příspěvku je zjistit, jak se liší dynamika procesu fragmentace v čase u jednotlivých typů krajin v povodí řeky Dřevnice (Zlínský kraj) a v horní části povodí řeky Stropnice (Jihočeský kraj). Povodí řeky Dřevnice je více ovlivněno lidskou činností a nachází se zde kromě krajského města Zlín další významná zástavba především v návaznosti na město Otrokovice podél komunikace, ale i množství polí, rozsáhlejší lesní komplexy a členitá lesozemědělské krajina. Naopak horní část povodí řeky Stropnice je daleko méně zastavěná a ovlivněná intenzivním zemědělstvím, je zde množství rybníků, velké lesní komplexy a krajina lesozemědělská.

Podle členění typů krajin dle Löwa bylo pro povodí Dřevnice stanoveny následující zastoupení typů: urbanizované krajiny, lesní krajiny, zemědělské krajiny, lesozemědělské krajiny a rybníční krajiny. V horní části povodí Stropnice jsou pouze tyto typy krajin dle Löwa: lesní krajiny, lesozemědělské krajiny a rybníční krajiny. Vývoj krajinného pokryvu byl analyzován z dat CORINE Land Cover v měřítku 1:100 000 z let 1990, 2000 a 2012. Jako další fragmentační prvky byla použita silniční a železniční síť. Pro výpočet indexů krajinných metrik byl využit software ArcGIS 10.x s pomocí extenze Patch Analyst. Byly vypočteny následující indexy krajinné metriky: počet plošek na km² (NP/km²), průměrná velikost plošky (MPS) a hustota okrajů (ED).

Výsledky ukazují, že rozdíly změn u jednotlivých indexů fragmentace mezi jednotlivými lety jsou malé, ale mezi typy krajín dle Löwa je rozdíl značný. Od roku 1990 v povodí Dřevnice mírně rostou počty plošek a hustota hran, naopak klesá průměrná velikost plošky u zemědělských krajín, lesozemědělských krajín a urbanizovaných krajín. V případě typů krajín dle Löwa jsou nejvýraznější rozdíly v povodí Dřevnice mezi rybníčními a zemědělskými krajínami, ale jen díky malé plošné výměře rybníčních krajín a množství zasahujících kategorií CORINE LC. Velké rozdíly jsou také mezi krajínami urbanizovanými a zemědělskými, kdy u urbanizovaných krajín je vysoký počet plošek a malá velikost průměrné plošky a u zemědělské krajiny je tomu naopak. U rybníčních krajín je také nejmenší hustota okrajů. Nejvyšší hustoty okrajů jsou u krajín lesozemědělských, které jsou zde v členitějším terénu. V případě Stropnice je největší rozdíl v počtu plošek mezi rybníčními krajínami s nejvyšším počtem plošek a nejnižším počtem plošek u krajín lesozemědělských. Nakonec hustota okrajů je nejvyšší u lesozemědělských krajín a nejnižší u rybníčních krajín. Celkově větší rozdíly mezi indexy krajinných metrik jsou v povodí Dřevnice, které je více heterogenní s větším rozdílem ve výměrách jednotlivých typů krajín oproti homogennějšímu povodí Stropnice, kde svou roli hraje také extenzivnější využívání území v minulosti i současnosti.

Efektivnost dotací na chov hospodářských zvířat v kontextu podpory rozšiřování teritorií vybraného druhu predátora v kulturní krajíně.

Andrea Dohnalová, Jindřiška Kouřilová (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích)

Příspěvek reaguje na aktuální situaci průniku dvou skupin dotací a podpor protichůdně působících. A to na chov ovcí a rozšiřování teritoria vlků jako původních zvířat v kulturní krajíně; potažmo pak s dopadem např. na stavy spárkaté zvěře, chráněných tetřívků atd. Přestože se nejedná o obecný, ale pouze regionální jev a chovy konkrétních zvířat, finanční, časové ztráty a emoční zatížení chovatelů či utrpení napadených zvířat, nelze přehlédnout. Mimo jiné není řešena situace určení početních stavů limitujících zájmy obou skupin. Bez zajímavosti nebude jistě ani znázornění škod, náhrad a dotací v účetnictví a výstup do finanční analýzy. Dojde ke zkrácení v druzích nákladů i výnosů, sníží se aktiva, je podvázán rozvojový kapitál farem. Příspěvek vychází zatím především z informací získaných z odborné literatury a dat, která byla převzata z internetových stránek Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí; dále z Operačního programu Životní prostředí www.opzp.cz., a státního fondu ČR.

Platforma pro krajínu

Josef Fanta (Botanický ústav AV ČR)

V poslední době probíhají různé diskuse, semináře a konference týkající se krajiny, lesa, vody, zemědělství, které se zabývají nedobrym stavem české krajiny a jejích složek. Hlavní příčiny neuspokojivého stavu krajiny a jejích složek jsou dvě: klimatická změna a způsob nakládání s krajínou a jejími složkami (půda, les, voda) při jejich využívání v současných českých podmínkách.

Změna klimatu je základem vzniku jiných přírodních podmínek, které se podílejí na stavu a fungování krajiny a životního prostředí. Dopady změny teplot, výskytu povodní a sucha, extrémních fluktuací počasí jsou velmi různorodé – od drobných fenologických změn až po změny vodního režimu celých rozsáhlých krajín.

Využívání krajiny a jejích složek ovlivňuje fungování dílčích ekosystémů a krajiny jako celku. Základním kritériem smysluplného využívání krajiny je trvalá udržitelnost produkčních, regulačních a dalších služeb pro potřebu společnosti. V současné době jím ale je maximální finanční výnos. Na ekologická hlediska se nebere ohled. Důsledkem je současná chaotická situace ve všech oborech primární produkce, které se realizují na bázi krajiny.

V řešení této problematiky zaostává ČR za mnoha ostatními zeměmi střední Evropy a EU. Klimatické změně se věnuje pozornost teprve v posledních letech (Program adaptace na klimatickou změnu v podmínkách ČR), závazek plnění Evropské úmluvy o krajíně a ekologická doporučení Evropské komise se plní liknavě. Oborové politiky (zemědělství, lesnictví, atd.) sledují především ekonomické zájmy. V důsledku toho kvalita krajiny klesá. Půdní eroze postihuje 2/3 rozlohy zemědělských půd; biodiverzita krajiny je v katastrofálním stavu; schopnost krajiny vázat vodu setrvale klesá; atd. Tento stav už trvá 70 let: 40 let za totalitního režimu, 30 let politicko-ekonomické manipulace po roce 1989.

Konference IALE – CZ – České Budějovice 9. února 2018 – abstrakty

Krajina je veřejný prostor. Jeho využívání by se mělo řídit krajinnou politikou. Ta v ČR neexistuje. Oborové politiky sledují vlastní oborové a sektorové zájmy, v nichž mnohdy hlavní roli hrají lobbystické zájmy. Klasickým příkladem bylo nedávné jednání vlády o zákonu o ochraně půdy.

O stav a vývoj krajiny se zajímá i Akademie věd ČR prostřednictvím své Komise pro životní prostředí. V rámci programu AV 21 při ní vznikla Platforma pro krajinu – sdružení pracovníků z výzkumných ústavů a odborných institucí, kteří chtějí dát podnět ke zpracování politické vize vývoje a využívání krajiny, a následně ke zpracování politiky krajiny jako veřejného prostoru. Prvním výsledkem činnosti Platformy je několik publikací. Dalším výstupem bude výzva určená vládě ČR k urychlenému řešení situace v českém lesnickém sektoru. Podobným způsobem chceme dále pracovat na podnětu ke zpracování koncepce krajiny a krajinné politiky. Je nejvyšší čas na změnu.